

«Мувофиқа шудааст»

Вазири молияи
Тоҷикистон

«Мувофиқа шудааст»

Раиси Бонки миллии
Тоҷикистон

«Тасдиқ шудааст»

Бо Фармоиши Раиси Кумитаи
андози Ҷумҳурии назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

С. Начмиддинов

А. Ширинов

Н. Давлатов

аз «9» июни
соли 2012 №3-12а/16

аз «15» майи
соли 2012 №102-688"а"

аз «19» апрели
соли 2012 №10-Ф

ДАСТУРАМАЛ

Оид ба муайян намудани маблағи тарҳи иҷозатшуда аз даромади умумӣ нисбати қарзҳои беъътимоди (шубҳаноки) бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд

Дастурамали мазкур мутобиқи қисми 6 моддаи 115 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ба низом овардани тарҳи қарзҳои беъътимод (шубҳанок) ҳангоми ҳисоб намудани андоз аз Ҷоида таҳия шуда, тартиби ягонаи ҳисоби андоз аз Ҷоидаро нисбат ба қарзҳои беъътимод муайян менамояд.

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Муқаррароти Дастурамал «Оид ба муайян намудани маблағи иҷозатдодаи тарҳ аз даромади умумӣ нисбати қарзҳои беъътимоди (шубҳаноки) бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд» (минбаъд – Дастурамал) барои ҳамаи бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд ҳатмӣ мебошад.

2. Қарзҳо ба тарафҳои ба ҳам алоқаманд ва қарзҳои, ки тибқи уҳдадорихои тарафҳои ба ҳам алоқаманд ба тарафи сеюм дода шудаанд, қарзҳои мебошанд, ки ба муносибат ва Ҷаъолияти шахсони зерине, ки онҳоро пешниҳод менамоянд, таъсир мерасонанд:

а) шахсони муассис (иштирокчи), ки аз як корхона буда, ҳиссаи иштироки онҳо на камтар аз 20 Ҷоизро ташкил медиҳад;

б) як шахсе, ки мустақилона ё ба таври Ҷайримустақим метавонад якҷоя бо шахси дигар иштирок намояд ва ҳиссаи умумии ҷунин иштирок аз 20 Ҷоиз зиёд набошад;

в) як шахсе, ки аз рӯи мақому вазифаи ишғолкарда ба шахси дигар тобеъ мебошад ва (ё) як шахсе, ки таҳти назорати дигар шахс қарор дорад;

г) шахсоне, ки таҳти назорати мустақим ё Ҷайримустақим ҳастанд, бояд шахси сеюм бошанд;

д) шахсон мустақиман ё Ҷайримустақиман бояд шахси сеюмро назорат кунанд, агар ҳуқуқи овози ҳар кадоми онҳо на камтар аз 20 Ҷоизро ташкил диҳад;

е) шахсоне, ки бо ҳамдигар издивоҷ кардаанд, ё муносибати хешутаборӣ доранд;

ё) суд метавонад бо дигар асосҳое, ки дар зербандҳои банди 2 пешбинӣ нашудаанд, шахсонро мутақобилан вобаста эътироф намояд, агар муносибатҳои байни ин шахсон ба шартҳои фурӯши молҳо (ичрои корҳо, хизматрасониҳо) таъсир расонида натавонанд.

3. Қарзҳои бо мақсади иҷораи молиявӣ (лизинг) додашуда қарзҳое мебошанд, ки мувофиқи шартномаи иҷораи молиявии (лизинг) амволи моддии манкули истехлоқшаванда, аз ҷумла ҳавопаймоҳо (ба истиснои молу мулки ғайриманқул, мебел, воситаи нақлиёт) ба дигар шахсон дода шудаанд, агар онҳо ба яке аз шартҳои зерин ҷавобгӯ бошанд:

а) ба моликияти иҷорагир дода шудани молу мулк ва (ё) ба иҷорагир додани ҳуқуқи хариди молу мулк бо нархи устувор дар шартномаи лизинг муайян шуда бошад;

б) мутобиқи шартнома муҳлати иҷора нисбат ба муҳлати хизмати ғойданоки молу мулки ба иҷора додашаванда ҳафтоду панҷ ғоиз зиёд бошад;

в) арзиши ҷорӣи дисконтшудаи пардохти ҳадди ақал дар тамоми давраи муҳлати иҷораи молиявӣ аз 90 ғоизи арзиши бозорӣи амволи мутобиқи иҷораи молиявӣ додашаванда зиёд мебошад;

г) арзиши боқимондаи баҳододашудаи молу мулк баъди ба охир расидани муҳлати иҷора камтар аз 20 ғоизи нархи бозорӣи онро дар давраи оғози иҷора ташкил медиҳад;

д) молу мулки ба иҷораи молиявӣ додашаванда тибқи фармоиш барои иҷорагир тайёр шуда, баъди ба охир расидани муҳлати иҷора ба ҷуз иҷорагир наметавонад аз тарафи шахси дигар истифода шавад.

2. ТАРТИБИ ТАРҶИ ЗАХИРА БАРОИ ПЎШОНИДАНИ ТАЛАФОТИ ИМКОНПАЗИР ҲАНГОМИ ҲИСОБИ АНДОЗ АЗ ҒОИДА

4. Тартиби ташкил ва истифодаи захира барои пӯшонидани талафоти имконпазир мутобиқи Дастурамали №177 Бонки миллии Тоҷикистон «Дар бораи тартиби ташкил ва истифодаи захира ва фонди пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи қарзҳо», ки дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 сентябри соли 2011, №558 «а» ба қайд гирифта шудааст, амалӣ карда шуда, вале ҳангоми ҳисоби андозӣ ғоида бандҳои 13,26-31,33-35 ва 38 Дастурамали мазкур ба инобат гирифта намешаванд.

5. Захира барои пӯшонидани талафоти имконпазир аз рӯи қарзҳо (минбаъд-Захира) (тибқи банди 3 Дастурамали №177 Бонки миллии Тоҷикистон - Фонди пӯшонидани талафоти имконпазир) барои қарзҳои «ғайриқолабӣ», «шубҳанок», «хатарнок» ва «беэътимод» ба истиснои қарзҳои қолабӣ, қарзҳои бо мақсади лизинг ё бе таъмини гарав додашуда, қарзҳои ба ғоидаи тарафҳои ба ҳам алоқаманд ё тибқи уҳдадорӣҳои тарафҳои ба ҳам алоқаманд ба шахсони сеюм додашуда ташкил карда мешавад.

6. Бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд дар вақти ҳисоби андоз аз ғоидаи шахсони ҳуқуқӣ барои тарҳи 90 ғоизи ҳиссачудоқуниҳо ба захира барои пӯшонидани талафоти эҳтимолӣ аз рӯи 4 гурӯҳи қарз (ғайриқолабӣ, шубҳанок, хатарнок ва безътимод), ба истисноии қарзҳои қолабӣ, қарзҳои бо мақсади лизинг ё бе таъмини гарав додашуда, қарзҳои ба ғоидаи тарафҳои ба ҳам алоқаманд ё тибқи уҳдадорихои тарафҳои ба ҳам алоқаманд ба шахсони сеюм додашударо ҳуқуқ доранд.

7. Ҳадди ниҳии ҳиссачудоқуниҳо ба захира барои пӯшонидани талафоти имконпазир, ки аз даромади умумӣ дар давраи ҳисоботии соли тақвимӣ тарҳ карда мешавад, 10 ғоизро ташкил медиҳад.

Мисол: Ҷамъияти саҳҳомии қушодаи «Ситибонк» дар давраи ҳисоботӣ аз амалиётҳои бонкӣ 120 000 000 (яксаду бист миллион) сомонӣ даромади умумӣ ба даст овард. Захира барои пӯшонидани талафоти имконпазир, ба истисноии маҳдудиятҳои пешбинишуда (барои қарзҳои қолабӣ, қарзҳои барои лизинг додашуда, қарзҳои бе таъмини гарав додашуда, қарзҳои ба ғоидаи тарафҳои алоқаманд ё тибқи уҳдадорихои тарафҳои ба ҳам алоқаманд ба шахсони сеюм додашуда) 15 000 000 (понздаҳ миллион) сомониро ташкил медиҳад.

$$15\,000\,000 \times 90\% = 13\,500\,000 \text{ сомонӣ}$$

Яъне, 90% захираи ташкилшуда 13 500 000 (сенздаҳ миллиону панҷсад ҳазор) сомониро ташкил медиҳад. Дар ин ҳолат Ҷамъияти саҳҳомии қушодаи «Ситибанк» ҳуқуқ дорад аз даромади умумие, ки дар давраи ҳисоботӣ гирифтааст, танҳо 12 000 000 (дувоздаҳ миллион) сомониро тарҳ намояд (120 000 000 x 10%=12 000 000).

8. Бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд аз захира барои пӯшонидани талафотҳои имконпазир новобаста аз он, ки маблағи қарз баргардонида шудааст ё не, уҳдадоранд пас аз гузаштани зиёда аз 2 сол пас аз лаҳзаи ба охир расидани муҳлати шартнома маблағи захираи ташкилшударо ба даромади умумӣ дохил намоянд.

Мисол: Ҷамъияти саҳҳомии қушодаи «Ситибанк» дар санаи 10 январи соли 2012 ба Ҷамъияти дорой масъулияташ маҳдуди «Роял» ба маблағи 100 000 (сад ҳазор) сомонӣ ба муҳлати як сол қарз дод. Дар санаи то 10 январи соли 2013 аз сабаби сари вақт иҷро накардани уҳдадории худ аз тарафи бонк аз ҳисоби хароҷот ба маблағи 100 000 (сад ҳазор) сомонӣ захира барои пӯшонидани талафоти имконпазир ташкил карда шуд. Дар ин ҳолат бонк уҳдадор аст, ки новобаста аз он ки маблағи қарз баргардонида шудааст ё не, пас аз гузаштани 2 сол, ба охир расидани муҳлати шартнома, яъне 10 январи соли 2015 маблағи фонди ташкилшударо ба даромади умумӣ баргардонад.

9. Бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд дар ҳолати иҷро накардани уҳдадорихои қарзии муштариён ба ивази талаботҳои худ тибқи қонунгузорӣ гаравҳои гирифташударо дар ҳисоби тавозунии «Гарави барои бозфурӯш гирифташуда» ба ҳисоб мегиранд ва маблағи захираи ташкилшударо ба даромади умумӣ дохил намоянд.